

Pécsi Ítéltábla

Az ügy száma: Pf.V.20.016/2020/9.

A felperesek:

Felperes1 (cím2.) I. rendű;

Felperes2 (cím2.) II. rendű

A felperesek képviselője:

Jogi_képviselő2 Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Jogi_képviselő2 ügyvéd cím4.) I-II. rendű

Az alperes:

alperes (cím1.)

Az alperes képviselője:

Jogi_képviselő4 Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Jogi_képviselő4 ügyvéd cím3.)

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

a felperes (38. sorszám alatt)

A per tárgya:

szerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság:

Szekszárdi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

6.P.20.628/2018/37.

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket egyetemlegesen, hogy fizessenek meg az alperesnek tizenöt napon belül 127.000 (egyszázhuszonhétezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] A felperesek, mint adósok a Kft. közvetítésével 2008. szeptember 24. napján kötöttek svájci frank alapú kölcsönszerződést az alperessel, mint hitelezővel 11.000.000 forint finanszírozási igény alapján 81.901 CHF kölcsönösszegre azzal, hogy abból az alperes a finanszírozási igénynek megfelelő összeget folyósít forintban, a folyósítás napján érvényes, általa jegyzett Deviza I. vételi árfolyam alapulvételével, és a kölcsön összegeként a finanszírozási igényként megjelölt forintösszegnek ezen az árfolyamon számított deviza ellenértékét tartja nyilván. A

futamidő 300 hónap, az első törlesztőrészlet esedékessége 2008. november 10. napja volt, a havi törlesztőrészletek várható összege a szerződéskötéskori annuitásos számítás, kamatláb és kondíciók alapulvételével 542 CHF, az induló teljes hiteldíj mutató (THM) 6,46%.

- [2] A szerződéskötés napján a felperesek a kölcsönhöz kapcsolódó kockázatfeltáró nyilatkozatot írtak alá, melyben a pénzügyintézet a szerződésre jellemző lényeges kockázatokra hívta fel a figyelmüket. A kölcsönt jelzálogjog és vételi jog biztosította, a felperesek 2008. szeptember 25. napján közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot is tettek.
- [3] A felek a kölcsönszerződést a törlesztési árfolyam rögzítésével 2012. június 13. napján módosították. A felülvizsgált elszámolást és a forintosítást követően (2015. március 9. napján) az alperes által kimutatott nem esedékes tőketartozás 15.834.676 forint volt.
- [4] A felperesek többször módosított keresetükben (a 6.P.20.628/2018/13. számú előkészítő iratban foglalt indokolással ellátott 6.P.20.628/2018/25. számú keresetváltoztatás) annak megállapítását kérték, hogy a 2008. szeptember 24. napján létrejött deviza alapú kölcsönszerződés érvénytelen a Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatában részletezett, a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelvben, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: 1996. évi CXII. törvény) 203.§ (6) és (7) bekezdésében, valamint a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi IV. törvény) 205.§ (3) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettség teljesítésének elmaradása, a hitelközvetítő által nyújtott megtévesztő tájékoztatás miatt az 1959. évi IV. törvény 200.§ (2) bekezdése, 209-209/A.§ (2) bekezdése alapján; lehetetlen szolgáltatásra irányulása folytán az 1959. évi IV. törvény 227.§-a szerint; a kölcsöntartozás forintra átváltásának elmaradása miatt az 1959. évi IV. törvény 4.§-a, 200.§ (2) bekezdése folytán; utóbbi alapján azért is, mert az alperes rosszhiszemű magatartása, szándéka szerint nem kölcsönre, hanem pénzpiaci, tőzsdei befektetésre irányult; illetőleg az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjaira figyelemmel, mert nem tartalmazza a kölcsönösszeget, a havi törlesztéseknél alkalmazott árfolyamot, a törlesztőrészletek pontos összegét, forintban kifejezett összegét, a folyósítás időpontját.
- [5] Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé nyilvánítást kérték a forint, mint kirovó pénznem, valamint a forintkölcsön kamatfelárával növelt ügyleti kamat (11.000.000 forint kölcsön, évi 10,63% mértékű kamat) alkalmazásával, melyen alapuló elszámolásuk szerint a tartozás összege 2019. október 8. napján 2.832.206 forint.
- [6] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.
- [7] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította és a felpereseket egyetemlegesen 200.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte.
- [8] Ítéletének indokolásában az Európai Unió Bírósága C-604/11. és a C-312/14. számú ítéleteire utalással kifejtette, hogy a 2008. szeptember 24. napján kötött megállapodás elemei megfelelnek a kölcsönszerződés 1959. évi IV. törvény 523. § szerinti feltételeinek, így a felperesek a megkötött szerződés típusát alaptalanul vitatták.
- [9] A felperesek ellentétes álláspontját megalapozatlannak találta. Megállapította, hogy az Üzletszabályzat és az Általános Szerződési Feltételek (ÁSZF) a felperesek szerződés 4. pontjába foglalt nyilatkozatával alátámasztottan a szerződés részévé váltak. A felpereseknek azt az állítását, hogy az Üzletszabályzat és az ÁSZF megismerésére a szerződésben foglaltak ellenére nem volt módjuk, az alperes részéről eljáró ügyintézők, ügyintéző1 és ügyintéző2 tanúvallomásai nem támasztották alá.
- [10] Az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés a) pontjára alapított érvénytelenségi okkal kapcsolatban rámutatott, hogy a Kúria 1/2016. PJE határozatában foglaltaknak megfelelően a szerződés tárgyának meghatározása megtörtént, az a szerződés rendelkezései alapján (ideértve

az ÁSZF 10.1.- 10.2. pontjait is) egyértelműen meghatározható. A kölcsönszerződés az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés további pontjai alapján sem érvénytelen, mert a szerződésből megállapítható a törlesztőrészletek száma, összege, a törlesztés időpontja, így a fogyasztó számára teljes körű tájékoztatást ad a törlesztés lényeges adatairól. A törlesztésre vonatkozóan az ÁSZF 6.5. pontja rögzíti a törlesztőrészlet számítási módját, képletét. A Kúria 6/2013. PJE határozat indokolásának III.2. a) pontja szerint nem szükséges, hogy maga a kölcsönadott összeg, illetve a törlesztések összege tételesen szerepeljen a szerződésben, elégséges, ha azok kiszámítható módon vannak meghatározva. A kiszámíthatóságnak pedig nem feltétele az, hogy a fogyasztó a számítást maga el tudja végezni, hiszen a pénzügyi intézet által végzett pénzügyi műveletek igényelhetnek szakértelmet, ez azonban nem jelenti azt, hogy emiatt a kölcsönösszeg, illetve a törlesztés összege nem pontosan meghatározott.

- [11] Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a szerződés kezelési költségre vonatkozó kikötése sem eredményez tisztességtelenséget. A kezelési költség a banki hitelezési tevékenységhez szükségszerűen kapcsolódó adminisztrációs tevékenység költsége, amelyet a hitelező választása szerint az ügyleti kamatba beépítve vagy külön nevesítve, a főszolgáltatás ellenértékének egyik elemeként érvényesít, annak részletezésére nincs jogszabályi kötelezettsége.
- [12] Az elsőfokú bíróság nem osztotta azt a felperesi álláspontot sem, hogy az alperes az árfolyamkockázatról nem adott megfelelő tájékoztatást. Rámutatott, hogy ennek megtörténtét az alperes a felperesek által aláírt, külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozattal igazolta. A felperesek tanú, a Kft. részéről eljáró hitelközvetítő szóbeli tájékoztatásának megfelelőségét kifogásolták annak állításával, hogy az alperestől nem kaptak szóbeli tájékoztatást, a pénzügyi intézetnél csak az előre elkészített okiratok aláírása miatt kellett megjelenüek. Az alperes képviselőjében a kölcsönszerződés megkötésekor eljáró ügyintézők, ügyintéző1, ügyintéző2, ügyintéző3 tanúvallomásukban elmondták, hogy hitelközvetítő útján kötött szerződés esetén is megtörtént a bank részéről a tájékoztatás. Ezzel egybehangzóan találta az elsőfokú bíróság a Kft2. megkeresésre adott közlését arról, hogy a pénzügyi intézetre háruló tájékoztatási kötelezettséget a hitelközvetítő nem vállalta át. Rámutatott az elsőfokú bíróság, hogy a törvényi szabályozás is a pénzügyi intézetre háruló kötelezettségként határozza meg a tájékoztatás megadását, a hitelközvetítő általi szóbeli tájékoztatás hiánya, vagy nem megfelelő volta nem eredményez elégtelen kockázatfeltárás miatti érvénytelenséget. Ezért utasította el a felpereseknek azt a bizonyítási indítványát, mely a Kft. és az alperes közötti együttműködési megállapodás beszerzésére irányult, és emiatt nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a Kft. részéről eljáró tanú tanúként meghallgatására idézhető cím hiányában nem került sor.
- [13] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes által alkalmazott kockázatfeltáró nyilatkozat tájékoztatást ad a deviza alapú hitel fogalmáról, kockázatáról. Szerepel a nyilatkozatban, hogy a törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet és ezzel a forintalapú hitelekhez képest fokozott kockázatot vállal az adós. Az árfolyamkockázatot maga a kölcsönszerződés is jelentősnek minősíti (4. pont). Így írásban részletes, egyértelmű tájékoztatást kaptak a felperesek a kockázatviselésről, a szóbeli tájékoztatás pedig nem volt ellentétes az írásban adott tájékoztatással. A tájékoztatásból egyértelműen felismerhető az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Ezért a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959. évi IV. törvény 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.
- [14] Kitért arra is az elsőfokú bíróság, hogy a fenti okokból az 1959. évi IV. törvény 210.§ szerinti tévedés, megtévesztés sem volt megállapítható.

- [15] A 6/2013. PJE határozat III.2.b) pontját idézve rámutatott, hogy a kötelezett teljesítőképességének hiánya miatt nem lehetetlen a szolgáltatás. A szerződési terheknek a szerződés megkötését követő eltolódása nem eredményez érvénytelenséget, emiatt a szerződés nem irányul lehetetlen szolgáltatásra. A felperesek által megjelölt ok, miszerint az időközben nagymértékben megnövekedett törlesztő összeg a teljesítés lehetetlenülésének az oka, a szerződéskötéskor nem merült fel, a szerződéskötés után bekövetkezett változások következménye. Az alperesnek az az eljárása, hogy egyoldalú szerződésmódosítással a forintosítást nem végezte el, nem sértette a jóhiszeműség és tisztesség követelményét.
- [16] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperesek fellebbeztek. Fellebbezésükben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és keresetük teljesítését kérték azzal, hogy a kölcsönszerződés a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt, illetve az 1959. évi IV. törvény 200.§ (2) bekezdése, 209-209/A.§ (2) bekezdése, 4.§-a, 227.§-a, a 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a), b), c) és e) pontja alapján érvénytelen. Jogkövetkezményként a szerződés keresetüknek megfelelő érvényessé nyilvánítását kérték azzal, hogy 2.832.206 forint tartozásuk áll fenn.
- [17] Fellebbezésük indokolásában változatlanul hivatkoztak arra, hogy a megkötött szerződés nem minősül kölcsönszerződésnek az alperes szándéka szerint, mivel az pénzpiaci, tőzsdei befektetésre irányuló szerződés, ahol minden kockázat őket terheli, míg az alperes kizárólag nyereségre tesz szert. Ebből következően megállapítható az alperes rosszhiszemű és megtévesztő magatartása, ami megvalósítja a tisztességtelenséget és a jóerkölcsbe ütközést is az 1959. évi IV. törvény 200.§ (2) bekezdése szerint. Ugyanebből az okból érvénytelenségre vezet, hogy az alperes a kölcsöntartozás forintra történő átváltását elmulasztotta, holott a megemelkedett törlesztőrészek veszélyeztették a kölcsöntörlesztő képességüket, a kockázatfeltáró nyilatkozatban pedig tudomásul vették, hogy a bank a kölcsönt forint alapú kölcsönné konvertálhatja a fedezeti arány további romlásának elkerülése érdekében.
- [18] Továbbra is állították, hogy a kölcsönszerződésből hiányoznak az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjában előírt tartalmi elemek, ezért az semmis. Nem tartalmazza a szerződés a kölcsönösszeget, azt, hogy a havi törlesztéseket milyen árfolyammal kell számolni, illetve, hogy az alperes által alkalmazott több árfolyamból melyiket kell figyelembe venni. Az alperes az általa alkalmazott árfolyamokat a saját üzletpolitikája és érdeke szerint egyoldalúan változtathatta, amely szintén tisztességtelen, nem átlátható, nem kiszámítható és nem érthető, megvalósítja a tisztességtelenséget és a jóerkölcsbe ütközést is. A kölcsönösszeg meghatározatlanságára vezet az is, hogy a szerződés nem rögzíti a folyósítás időpontját. A devizában való megállapítás a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történt, mely időpont azonban a szerződés aláírásakor nem volt ismert. A kölcsönszerződés csak svájci frankban rögzíti a havi törlesztések összegét, holott a fizetési kötelezettség meghatározásának forintban kellett volna történnie. A törlesztőrészek várhatóként meghatározása is semmisséget eredményez.
- [19] Fellebbezési hivatkozásuk szerint a kezelési költség felszámítása az 1959. évi IV. törvény 209/A.§ (2) bekezdése szerint tisztességtelen, mert az alperes a kezelési költség fejében ellenszolgáltatást nem nyújt.
- [20] Részletesen érveltek a felperesek fellebbezésükben amellyel, hogy az elsőfokú bíróság következtetésével ellentétben az árfolyamkockázati tájékoztatás nem elégséges. Állították, hogy az alperesnek arra a tájékoztatására figyelemmel kötötték meg a szerződést, miszerint az árfolyamkockázat minimális, pár százalékos ingadozása lehetséges, ami a futamidő alatt kiegyenlítődik. Értelmezésükben ügyintéző² tanúnak az vallomása, hogy az általa adott tájékoztatás szerint akár a triplája is nőhet a törlesztőrészlet, aggályos, mert ezáltal a tanú a saját érdekei ellen beszélt volna, a forint hitel akkori feltételei alapján senki sem kötött volna deviza alapú kölcsönszerződést. Álláspontjuk szerint a tájékoztatás elégtelenségét támasztja

alá ügyintéző4 tanú vallomása is, miután a tanú nem emlékezett, hogy adott-e tájékoztatást a kockázatról, holott legalább általánosságban tudott volna nyilatkozni, ha a tájékoztatás valóban bevett gyakorlat lett volna. Kifogásolták, hogy a hitelközvetítő Kft. ügyvezetője ellentmondásos tájékoztatásához nem csatolta azt a szerződést, amelynek beszerzését kérték, így nem nyert bizonyítást, hogy a hitelközvetítőnek milyen tájékoztatási kötelezettsége volt.

- [21] Az alperes aláíratta ugyan azt a nyilatkozatot, amelynek értelmében a svájci frank árfolyamának változása folytán a törlesztőrészlet akár jelentősen is emelkedhet, a tájékoztatás azonban nem terjed ki arra, hogy ez milyen esetben, milyen arányban következhet be, mit jelent a jelentős mérték. A közérthetőség és világosság követelményének az ismertető akkor felelne meg, ha kiterjedne arra is, hogy az árfolyam, és azzal egyenesen arányosan a törlesztőrészlet akár a többszörösére is nőhet. A kockázatfeltáró nyilatkozat csak a tájékoztatás megtörténtének nyugtázását jelenti, a részletes szóbeli tájékoztatást – amire szükség lett volna, de elmaradt – nem helyettesíti. Az árfolyamkockázatot így nem, vagy csak korlátozottan ismerhették meg, megfelelő tájékoztatás esetén nem írták volna alá a perbeli kölcsönszerződést. Álláspontjuk szerint az alperes mulasztása egyúttal az 1996. évi CXII. törvény 203.§ (6) és (7) bekezdésében, valamint az 1959. évi IV. törvény 205.§ (3) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettség megsértését is jelenti, így a szerződés az 1959. évi IV. törvény 200.§ (2) bekezdése értelmében is semmis a jogszabály megkerülése miatt.
- [22] Rámutattak a felperesek, hogy az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ítélete 72. pontjában kifejtettek szerint az átláthatóság követelményét a fogyasztó hátrányos információs helyzetére figyelemmel kiterjesztő módon kell értelmezni. A C-96/14. számú ítéletben részletezettek szerint azt kell elérni, hogy a laikus fogyasztó képes legyen megérteni és átlátni annak a mechanizmusnak a konkrét működését is, amelyre az érintett feltételek utalnak. A szerződéses feltételeket a gazdasági átláthatóság szempontjából kell vizsgálni, így a kockázatfeltárás akkor megfelelő, ha az árfolyamkockázatról mint közgazdasági jelenségről tényleges és érdemi információt ad. Kiemelték, hogy a tájékoztatást a szerződéskötést megelőzően kell megtenni, hogy a szerződő félnek kellő ideje legyen a mérlegelésre, átgondolásra, megfontolt szerződési akarata kialakítására.
- [23] Sérelmezték, hogy az alperes a rendelkezésére álló valamennyi információt nem osztotta meg. Utaltak arra, hogy az alperes saját treasury részleggel rendelkezik, számos olyan szolgáltatást nyújt, ahol egy adott termék jelenkori értékéből kiindulva kell meghatározni a jövőbeni értékét. Ez a tevékenység kiterjed a forward árfolyamszámításra, a jövőbeni árfolyam kalkulálására, melynek kiindulópontja az mnb.hu honlapon is megtalálható képlet szerint a két deviza kamatkülönbsége. A magasabb kamatszint előrevetíti a forint jövőbeni gyengülését az alacsonyabb kamatú svájci frankhoz képest. Álláspontjuk szerint az alperesnek közölnie kellett volna az általa ismert fenti összefüggéseket, a részükre át nem adott információk a szerződés lényeges körülményeit érintik. A deviza árfolyamkockázat nem a véletlenszerűség eredménye, előidézői a piaci mechanizmusok, amelyek a piac és a piacon jelenlévő áruk sajátosságaiból fakadnak. A fentiek közzlése esetén a tájékoztatás makrogazdasági, fundamentális tényeken alapuló kockázatelemzést tartalmazott volna, és kizárólag ebben az esetben lett volna méltányos és tisztességes, míg enélkül nem valósulhat meg a C-51/17. számú ítélet 3. pontjában kiemelt az a feltétel, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatásnak nem csak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára. A perbeli esetben az alperes nem nyújtott olyan tájékoztatást sem, amely szerint a kedvezőtlen árfolyamváltozásnak nincs felső határa, az árfolyamváltozás lehetősége valós, a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet, ezért a kockázatvállalás valós és nem elhanyagolható mértékű.
- [24] A C-118/17. számú előzetes döntéshozatali eljárás alapján utaltak arra, hogy a perbeli szerződést semmissé kell nyilvánítani, mert az a tisztességtelen szerződési feltétel nélkül nem

teljesíthető. Álláspontjuk szerint a 2014. évi devizatörvények előírják, hogy a hitelfelvevő nem nyilváníthatat visszamenőleges hatállyal, vagyis az érvénytelenítésről szóló bírósági határozat meghozatalának időpontját megelőző időszakra tekintettel érvénytelennek egy olyan kölcsönszerződést, amely olyan tisztességtelen szerződési feltételt tartalmaz, mint pl. az árfolyamkockázat. Hangsúlyozták, hogy egy tisztességtelennek minősített szerződési feltételt főszabály szerint úgy kell tekinteni, mint amely nem is létezett, így nem fejthet ki joghatást a fogyasztóra nézve, aki számára lehetővé kell tenni az ugyanolyan jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, mint amilyenben az említett kikötés hiányában lenne.

- [25] A felperesek fellebbezésükben a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi III. törvény) 114.§-a alapján az eljárás szabálytalansága miatti kifogást is előterjesztettek, sérelmezve, hogy az elsőfokú bíróság 2019. december 2. napján a tárgyalást berekesztette annak ellenére, hogy nem küldte meg részükre elektronikus úton az alperes utolsó előkészítő iratát, így azt nem ismerhették meg. Figyelmen kívül hagyta az elsőfokú bíróság, hogy bizonyítási indítványukat fenntartva, a hitelközvetítőt terhelő tájékoztatási kötelezettség bizonyítására kérték a Kft. felhívását az alperessel kötött együttműködési megállapodása csatolására, és ragaszkodtak tanú tanúként meghallgatásához is, kérve, hogy a bíróság keresse meg a lakcímnnyilvántartót a tanú lakcímének közlése iránt. Állításuk szerint a tárgyalást az elsőfokú bíróság úgy vezette le, hogy már készen volt a külön íven szövegezett ítélete, így a tisztességes eljárás megkérdőjelezhető.
- [26] Pf.6. sorszámú beadványukban (más pénzintézeteket érintő) eseti döntéseket idéztek az árfolyamkockázati rendelkezések tisztességtelenségének alátámasztására, kifejtve, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat akkor lehet tisztességes, ha a kockázatot világosan és érthetően elmagyarázza.
- [27] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.
- [28] A fellebbezés nem megalapozott.
- [29] A fellebbezésben kifogásként sérelmezett eljárási cselekményekre figyelemmel a másodfokú bíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az 1952. évi III. törvény 252.§ (2) bekezdése alapján indokolt-e a tárgyalás megismétlése. Ebben a körben a másodfokú bíróság arra volt figyelemmel, hogy az alperes 6.P.20.628/2018/36. számú, az utolsó tárgyalási határnapot megelőző munkanapon, a hivatali idő leteltét követően előterjesztett előkészítő iratát az elsőfokú bíróság a jegyzőkönyvben rögzítettek szerint a tárgyaláson teljes terjedelmében ismertette, így a felperesek alaptalanul sérelmezték, hogy azt nem volt lehetőségük megismerni. Az előkészítő irat nem tartalmaz újdonságot sem az alperes korábban képviselt álláspontjához, sem a per adataihoz képest, abban az alperes a per során jóval korábban tett tanúvallomások tartalmát foglalja össze olyan kérdést érintően, melyben a felek szempontjaikat a korábbiakban már részletesen kifejtették. Az elsőfokú bíróság így abban az esetben döntött volna helytelenül, ha az egyébként is régóta húzódó perben a felperesek kérelmére az észrevételezésre határidőt engedélyez, és ezzel a per befejezését szükségtelenül késlelteti. Az eljárás során a felek perbeli nyilatkozataikat minden releváns kérdésben kimerítően megtették, az elsőfokú bíróság alapos bizonyítási eljárást és a per tárgyává tett kérdések mélyreható vizsgálatát követően rekesztette be a tárgyalást. Minderre figyelemmel a felperesek tisztességes eljáráshoz való jogának megsértése, illetve hatályon kívül helyezésre vezető bármely eljárási szabálysértés az elsőfokú eljárás kapcsán nem merülhet fel.
- [30] A fentiek szerinti eljárás velejárója volt, hogy a felperesek érvénytelenségi hivatkozásaikat az eljárás folyamán több alkalommal megváltoztatták. 6.P.20.628/2018/13. szám alatt még a szerződés 1959. évi IV. törvény 235.§ (1) bekezdése szerinti, megtámadhatóság miatti érvénytelenségére, továbbá a kezelési költségre vonatkozó fizetési kötelezettséget meghatározó szerződési kikötés tisztességtelensége miatt a kölcsönszerződés részleges érvénytelenségére is hivatkoztak, erre vonatkozó kérelmeiket és jogi indokaikat azonban a

6.P.20.628/2018/25. számú (utolsó), az összefoglalás igényével előterjesztett keresetváltoztatásuk szerint már nem tartották fenn. Az elsőfokú bíróság ebből következően a kérdéseket szükségtelenül tette vizsgálat tárgyává, ezért az erre vonatkozó indokokat a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének indoklásából – a hivatalbóli vizsgálathoz szükséges jogi elemek hiányára is figyelemmel – mellőzi. Az 1952. évi III. törvény 247.§ (1) bekezdésének tiltó rendelkezése folytán nincs mód arra sem, hogy a hivatkozásaikat a felperesek a másodfokú eljárásban tegyék a per tárgyává, így a másodfokú bíróság a fellebbezés idevonatkozó indokait figyelmen kívül hagyta.

- [31] Az elsőfokú bíróság a tényállást kisebb részben hiányosan állapította meg, illetve egyes releváns adatokat nem tényként rögzített, ezért a fellebbezésben foglaltakra is figyelemmel a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló iratok alapján a tényállást az alábbiak szerint egészíti ki:
- [32] Az I. rendű felperes 2008. november 8. napján megbízta a Kft.-t azzal, hogy díjazás ellenében az általa igényelt hitellel kapcsolatban segítséget nyújtson, a banknál a hitel elősegítése érdekében eljárjon (6.P.20.628/2018/29. számon csatolt megbízási szerződés).
- [33] A felperesek által aláírt perbeli kölcsönszerződés szerint a kölcsön induló kamatlába évi 4,9 %. A szerződés vegyes rendelkezései között található az adós kijelentése arról, hogy megértette a banki felvilágosítást, mely szerint jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem devizaforrás, a deviza nyilvántartást ennek ismeretében is igényli.
- [34] A törlesztőrészlet számításának módját, képletét az ÁSZF 6.5. pontja rögzíti. Az ÁSZF 9.3. pontja szerint a további törlesztőrészletek esedékessége minden hónapban az első törlesztőrészlet esedékessége napjának megfelelő naptári nap. Az ÁSZF 10.1. pontja tartalmazta azt a kikötést, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönt a bank forintban, a folyósítás napján érvényes, a bank által jegyzett Deviza I. vételi árfolyam alapulvételével folyósítja, a folyósított kölcsön összege nem haladhatja meg a finanszírozási igényként megjelölt forintösszeg fentieknek megfelelően számított deviza ellenértékét. A 10.2. pont alapján a szerződésben megjelölt várható törlesztőrészletek tényleges összege, valamint forintban meghatározott finanszírozási igény esetén a kölcsön tényleges összege a folyósítás napján érvényes Deviza I. vételi árfolyamtól függ. A 10.3. pont értelmében a devizában nyilvántartott kölcsön folyósításának előfeltétele az árfolyam esetleges változásainak hatásával kapcsolatos kockázatfeltáró nyilatkozat adós általi aláírása. A 10.4. pont szerint a törlesztőrészletek meghatározása devizában, megfizetése forintban történik. A törlesztőrészlet forintban kifejezett ellenértékét a bank az esedékesség napján érvényes, a bank által jegyzett Deviza I. eladási árfolyam alkalmazásával határozza meg.
- [35] A 2008. szeptember 24. napján aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatban a felperesek kijelentették, tudomásuk van arról, hogy a deviza alapú személyi hitel konstrukció során a forint/svájci frank árfolyammozgásokból adódóan felmerül a veszteség kockázata, a konstrukció ki van téve az devizaárfolyamok piaci mozgásának. A futamidő alatt a forint/svájci frank árfolyam kedvezőtlen változása esetén (ha a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül) a svájci frankban megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, és ezzel az árfolyamváltozásoknak ki nem tett forint alapú hitelekhez képest fokozott kockázatot vállalnak. A svájci frankban fennálló kölcsöntartozás forintban számított összege és a biztosítékol szolgáló ingatlan fedezeti értékének aránya az árfolyam kedvezőtlen változása az előírt hitel/fedezeti arányt meghaladhatja, mely esetben a bank további biztosítékot követelhet, illetve a kölcsönt forint alapú kölcsönné konvertálhatja.
- [36] A felperesek közjegyzői okiratba foglalt kötelezettségvállaló nyilatkozatának 11. pontja tartalmazta, hogy a futamidő alatt a forint és a svájci frank közötti árfolyamváltozásból

adódóan felmerülhet a veszteség kockázata, nagymértékű árfolyamváltozás esetén a bank kiegészítő biztosítékot vagy előtörlesztést kérhet.

- [37] A tényállás fentiek szerinti kiegészítésétől függetlenül az elsőfokú bíróság megalapozott jogi következtések levonásával helytálló döntést hozott, jogi indokaival a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetért, azokat megismételni nem kívánja, a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kizárólag kiegészíti az alábbiak szerint.
- [38] Nem volt megalapozott a felperesek hivatkozása arra, hogy a felek között nem kölcsön, hanem pénzüpiaci, befektetési szerződés jött létre. Ezt a kérdést az Európai Unió Bírósága a C-312/14. számú előzetes döntéshozatali ügyben vizsgálta, és arra a következtetésre jutott, hogy nem tekinthetők befektetési szolgáltatásnak vagy tevékenységnek a deviza alapú kölcsönszerződés rendelkezései értelmében végrehajtott egyes olyan árfolyamműveletek, amelyek során a kölcsön összegét a deviza folyósítás időpontjában alkalmazandó vételi árfolyama alapján rögzítik, és a törlesztőrészletek összegét e devizának az egyes törlesztőrészletek számítása időpontjában alkalmazandó eladási árfolyama alapján határozzák meg.
- [39] Érvénytelenségi ok fennállása értelemszerűen kizárólag a szerződéskötés időpontjára vetítve vizsgálható, így nem értékelhető érvénytelenségi okként, ha a hitelező esetlegesen a szerződésen alapuló kötelezettségét (a fellebbezési hivatkozás szerint a forintra konvertálást) mulasztja el. A szerződés rendelkezéseivel ellentétes, utóbb tanúsított magatartások, illetve bekövetkező körülmények a szerződésszegés szabályai alapján bírálhatók el.
- [40] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a peres felek szerződése az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjaiban előírt tartalmi kellékeket nem nélkülözi. A szerződés rendelkezései alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy a kölcsön összege 11.000.000 forintnak a folyósításkor irányadó, szerződésben megjelölt árfolyamon számított svájci frank ellenértéke, legfeljebb azonban 81.901 svájci frank. Mivel a szerződéskötés és a folyósítás napja nem (feltétlenül) ugyanaz a nap, a szerződésben a (még nem ismert) folyósításkori árfolyam értelemszerűen nem tüntethető fel. Miután pedig a törlesztőrészlet a tőke összegének függvénye, a devizában feltüntetett törlesztőrészlet összege csak tájékoztató jellegű lehet abban az értelemben, hogy annak tényleges összege alacsonyabb lehet (a ténylegesen folyósított kölcsön és a 81.901 svájci frank arányában), magasabb azonban nem. A szerződés rendelkezései alapján mind a kölcsön, mind a törlesztőrészletek devizában kifejezett összege kiszámítható, a szerződés érvényessége szempontjából pedig ennek van jelentősége. Deviza alapú kölcsön esetében a törlesztőrészlet forintban feltüntetése kizárólag tájékoztató jellegű, így annak elmaradása nem kifogásolható.
- [41] Az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdésére nem tartozó, de a fellebbezésben felvetett azt a kérdést, hogy alperes az árfolyamokat önkényesen határozhatta meg, a jogalkotó már rendezte, az alperes által meghatározott, kétnemű árfolyamok alkalmazásából eredő hátrányokat kiküszöbölte. A felperesek e vonatkozásban olyan helyzetbe kerültek, mint amilyenben az alkalmazandó árfolyamokra vonatkozó tisztességtelen feltételek hiányában lettek volna.
- [42] A 2/2014. Polgári jogegységi határozat értelmében a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság elvéből következően a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésének hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül kizárólag őt

terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa [2/2014. Polgári jogegységi határozat III/1. pontjához tartozó indokolás].

- [43] Az EUB a C-51/17. számú ítéletében kimondta, hogy a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye alapján az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A kölcsönfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia egyrészt arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották; másrészt fel kell hívni a figyelmét az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra; végül pedig a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az összes szerződéses feltétel megismerésére.
- [44] Az előzőekben ismertetett követelményrendszernek a perbeli szerződésre konkretizált alkalmazása során hangsúlyozza a másodfokú bíróság, hogy a felperesek az árfolyamkockázat viseléséről nem egyedül a kölcsönszerződésből szerezhettek tudomást, hanem tájékoztatást kaptak az árfolyamkockázatról az általuk aláírt – az alábbiakban elemzett – kockázatfeltáró nyilatkozat szerint.
- [45] Az értelmezhetőség alapjául szolgáló alaki, nyelvtani érthetőséggel kapcsolatban megállapítható, hogy a perbeli kockázatfeltáró nyilatkozat áttekinthető szerkezetben, értékelésre alkalmas, érthető tartalommal jelenik meg a fogyasztó számára. Az alaki szempontú érthetőség elvárása nem sérült.
- [46] Az alperes által alkalmazott kockázatfeltáró nyilatkozat alapján az átlagos fogyasztó számára is felismerhető, hogy a konstrukció kockázatot tartalmaz, az árfolyam kedvezőtlen változása esetén a forintban megfizetendő törlesztőrészek jelentős mértékben is megemelkedhetnek. A kockázatfeltáró nyilatkozatból az is egyértelműen megállapítható, hogy az árfolyam változásának függvényében a svájci frankban fennálló kölcsöntartozás forintban számított összege is változhat, akár olyan módon is, hogy az meghaladja a biztosítékul lekötött ingatlan fedezeti értékét. A nyilatkozatban az alperes kifejezetten felhívta a felperesek figyelmét arra, hogy a svájci frank alapú szerződés a forint alapú hitelhez képest fokozott kockázatot jelent.
- [47] A felperesek álláspontjától eltérően nem vezet a kockázatfeltárás elégtelenségéhez az a körülmény, hogy abban a kockázat mértékét meghatározó „jelentős” minősítés kibontása nem történik meg. A szó általánosan elfogadott, hétköznapi jelentéstartalma (ami a számottevő, jókora, tetemes, komoly, szignifikáns szinonimákkal írható körül) egyértelmű és kézenfekvő, további magyarázatot nem igényel. Ez a jelző kifejezetten nagyságrendet hivatott kifejezni, mégpedig azért, mert a kockázat alapvető bizonytalanságot hordoz magában, ami a pontos(-abb) meghatározást, így például arányok megadását nem teszi lehetővé. Mindezekből következően kifejezetten a többszöröződés lehetőségét tartalmazó szókapcsolat használata nem várható el, ilyen (alapvetően a már realizálódott kockázat alapján levont tanulságokon alapuló) kíváncsi utólagosan nem támasztható. A nyilatkozat alapján a „milyen esetben” kérdésre is adható válasz, mégpedig olyan, amely szintén a kockázat komolyságát, kiszámíthatatlanságát emeli ki: a tájékoztatás alapján ugyanis nem kétséges, hogy a változás a futamidő alatt bármely esetben bekövetkezhet.
- [48] Az alperes arról adott információt, hogy a konstrukció ki van téve az devizaárfolyamok piaci mozgásának. E piaci változások mozgatórugóinak, törvényszerűségeinek ismertetése a

fellebbezésben kifejtettekkel ellentétben meghaladja az árfolyamkockázati tájékoztatás kereteit. Egyrészt az alperestől nem várható el általános közgazdaságtani, pénzügyi ismeretek átadása, különösen nem olyan mélységben, ami képessé tenné a fogyasztót a kockázat összetevőinek elemzésére, másrészt viszont az általánosan tájékozott fogyasztótól sem várható el ezeknek az összefüggéseknek a tanulmányozása és vizsgálata. Mindemellett a gazdasági világválság következtében a szerződéskötést követően bekövetkezett tényleges árfolyamváltozás meghaladott minden előzetes várakozást, így a kockázatfeltáráshoz csatolt, az akkori ismeretekre alapított részletes közgazdaságtani elemzés sem készíthette volna fel a felpereseket az utóbb bekövetkezett helyzetre.

- [49] A felperesek álláspontjával ellentétben a kockázatfeltárási világosságához nem szükséges az sem, hogy az alperes a saját árfolyamvárakozásait ismertesse. Kétségtelen, hogy az alpereshez hasonló pénzügyi intézetek egyes termékeikkel, szolgáltatásaikkal összefüggésben végezhetnek a jövőbeni árfolyamra irányuló kalkulációkat, ezek azonban jellemzően meghatározott (általában rövidebb) időtávra vonatkozó előrejelzések lehetnek, amelyek értelemszerűen nem ölelhetik fel a kölcsönszerződés 300 hónapos futamidejét. A feldolgozható pénzügyi információk, rendelkezésre álló adatok átadása a laikus fogyasztók tájékozottságát önmagában nem mélyíti el. A megfelelő informáltsághoz ezeknek az adatoknak a naprakész feldolgozása szükséges, miután pedig az alperesi szolgáltatás nem terjedt ki a kockázat elemzésére, az alperesnek ilyen jellegű kötelezettsége a felperesek felé nem volt. Az alperesnek az alkalmazott devizakonstrukció mechanizmusát az adós szemszögéből, az ő kötelezettségét érintő részben kell feltárni, ami a perbeli esetekben megtörtént, az alperes figyelemfelhívó módon tájékoztatott az árfolyam és a törlesztőrészlet közötti egyenes összefüggésről.
- [50] Az elsőfokú bíróság ítéletében helytállóan utalt arra, hogy az alperesnek tájékoztatási kötelezettségét elsősorban írásbeli formában kellett teljesítenie. Nem megalapozott a felpereseknek az a hivatkozása, hogy a kockázatfeltárási nyilatkozat kizárólag nyugtázását jelenti egy olyan szóbeli tájékoztatásnak, ami nem vagy hiányosan történt meg. A nyilatkozat bevezető fordulataiban ugyan a felperesek (már meglévő) tudomására utal, ez azonban alapvetően abból a formai megoldásból ered, hogy a szöveg a felperesek kijelentéseként jelenik meg. Ennek a szövegtani technikának az alkalmazása a szöveg információtartalmát, információ-közvetítő szerepét nem rontja le. Az átlagosan tájékozott fogyasztó szövegértési képessége alapján tudatosítani képes egyrészt a szövegben írt információkat, másrészt azt, hogy a nyilatkozat aláírásával ezeknek az információknak a megismerését tanúsítja.
- [51] A fellebbezésben foglaltakkal ellentétben nem a bizonyítási eljárásra tartozó körülmény, hogy ki volt a tájékoztatás kötelezettje, ez a kötelezettség az 1959. évi IV. törvény 205.§ (3) bekezdéséből, az 1996. évi CXII. törvény 203.§ (6) és (7) bekezdéséből következően kétséget kizáróan az alperest terhelte. A hitelközvetítő tevékenységével összefüggésben így kizárólag abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy az általa nyújtott esetleges megtévesztő tájékoztatás betudható-e az alperesnek, alkalmas lehet-e az alperes által nyújtott tájékoztatás lerontására. Ebben a körben viszont annak volt jelentősége, hogy a hitelközvetítő a felperes megbízottjaként járt el; így ha volt is (általános, nem az egyedi jogviszonyra kötött, de arra is kiható) együttműködési megállapodás közte és az alperes között, a peres felek egymás közötti viszonyát tekintve az adós által megbízott hitelközvetítő bizonyosan nem tekinthető az alperes teljesítési segédjének, magatartásáért az 1959. évi IV. törvény 315.§-ára figyelemmel nem az alperes felelős. A hitelközvetítő nem megfelelő eljárása így a megbízási szerződés keretei között (annak megszegése körében) lehet - az ehhez szükséges feltételek fennállása esetén - értékelhető. Ez tükröződött a tanúként meghallgatott alperesi ügyintézők vallomásaiban is, akik ugyan az egyedi szerződéskötésre nem emlékeztek, de egységesen vallották, hogy gyakorlatuk szerint azokban az esetekben is megtörtént a szerződés tartalmának megbeszélése, a figyelmeztetés a kockázatokra, amikor az ügyletet

hitelközvetítői előkészítés mellett kötötték. Minderre figyelemmel helytállóan járt el az elsőfokú bíróság, amikor a felpereseknek a hitelközvetítői tájékoztatással összefüggésben előterjesztett bizonyítási indítványait, mint szükségtelent elutasította, illetve mellőzte, amit egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletében az eljárásjogi előírásoknak megfelelően meg is indokolt.

- [52] A perben nem merült fel olyan adat, hogy a felpereseknek az alperesnek felróható módon a szükséges idő hiányában kellett volna szerződési akaratukat kialakítaniuk, a feltételeket megfontolniuk. Téves az a fellebbezési hivatkozás, hogy a devizatörvények bármilyen vonatkozásában elzárnák a felpereseket az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelenségének vizsgálatától, különösen, mivel ezt a kérdést az elsőfokú bíróság is részletesen vizsgálta, és ezt megtette a másodfokú bíróság is. A felperesek által hivatkozott eseti döntések a perbelitől eltérő szerződési feltételeket, kockázatfeltárást tartalmazó ügyekben születtek, így a jelen ügy mikénti elbírálására nem lehetnek kihatással.
- [53] A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helytálló indokaira figyelemmel az 1952. évi III. törvény 253.§ (2) bekezdése és 254.§ (3) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [54] Az eredménytelenül fellebbező felperesek az 1952. évi III. törvény 78.§ (1) bekezdése alapján viselik az alperes fellebbezési eljárásban felmerült költségét, melynek összegét a másodfokú bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja, (5) és (6) bekezdése, 4/A.§-a alapján állapította meg, azt a másodfokú eljárásban felmerült jogi képviselési tevékenységre tekintettel, az elsőfokú bíróság által is írt szempontokra figyelemmel mérsékelte.
- [55] A felperesek személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket a költségmentességről szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése, 14.§-a alapján az állam viseli.
- [56] A másodfokú bíróság a fellebbezést a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 143.§ (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, mivel a 2020. március 31. napja és 2020. június 1. napja közötti időszakban – 2020. április 6. napján kelt Pf.4. sorszámú végzésével – értesítette a feleket a tárgyaláson kívüli elbírálásról.

Pécs, 2020. június 22.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Gáspárné Dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, Dr Hrubai Adrienn s.k. bíró